

Protokół

129. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 20 marca 2024 roku w formie wideokonferencji obsługiwanej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii.

W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji: T. Brzezińska-Wójcik, A. Czerny, S. Gil, R. Huszcza, S. Kaciszczenko, J. Kacprzak, D. Kalisiewicz, A. Markowski, J. Pietrow, J. Pietruszka, A. Pisowicz, A. Reszke, T. Wites, W. Włoskowicz, E. Wolnicz-Pawłowska, B. Zagórski, M. Zych.

Obrazy prowadził Maciej Zych, przewodniczący Komisji.

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 128. posiedzenia Komisji z dnia 6 grudnia 2023 roku.
3. Przyjęcie sprawozdania z prac Komisji w 2023 r.
4. Latynizacja języka tajskiego.
5. Polskie egzonymy w „Wielkim słowniku ortograficznym PWN” – różnice z wykazem Komisji.
6. Wolne wnioski.

Ad 1. Przewodniczący przywitał członków Komisji na 129. posiedzeniu.

Ad 2. Protokół 128. posiedzenia przyjęto, po wprowadzeniu drobnych zmian redakcyjnych, jednogłośnie (16 głosów za).

Ad 3. Członkowie Komisji otrzymali, przygotowany przez Prezydium, projekt sprawozdania z działalności Komisji w 2023 roku. Omawiając projekt zaproponowano wprowadzenie kilku drobnych zmian redakcyjnych. Po wprowadzeniu tych zmian sprawozdanie z prac Komisji w 2023 roku przyjęto jednogłośnie (16 głosów za).

Ad. 4. Komisji przedstawione zostały zasady latynizacji pisma tajskiego przygotowane przez S. Gil. Dla języka tajskiego Komisja stosuje zmodyfikowany system latynizacji Królewskiego Instytutu Tajlandii z 2000 r., zalecony przez ONZ w 2002 r. Dotychczas Komisja opublikowała tylko uproszczone zasady latynizacji dla tego języka (przygotowane przez J. Pietrowa), natomiast obecnie omawiane poprzedzone zostały wstępem dotyczącym języka i pisma tajskiego, ponadto zostały uszczegółowione o opis różnych wyjątków oraz liczne dodatkowe uwagi praktycznego zastosowania latynizacji. Z informacji przekazanych przez S. Gil wynika, że założeniem systemu Królewskiego Instytutu Tajlandii jest oddawanie pismem łacińskim uproszczonej wymowy wyrazów tajskich, nie zaś oddawanie ich zapisu – w wielu przypadkach do prawidłowego oddania nazwy tajskiej w zapisie zlatynizowanym niezbędna jest znajomość wymowy tej nazwy. Z tego powodu system ten nie jest odwracalny. Przedstawione zasady latynizacji pisma tajskiego zostały przyjęte przy 15 głosach za, 1 głosie wstrzymującym się i braku głosów przeciw.

Ad 5. Omawiając na poprzednim posiedzeniu rozbieżności między nazwami obiektów geograficznych uwzględnionych w *Wielkim słowniku ortograficznym PWN z zasadami*

pisowni i interpunkcji a zaleceniami Komisji pozostawiono trzy nazwy do wyjaśnienia. Pierwsza kwestia dotyczyła nazw *Afryka Subsaharyjska* i *Czarna Afryka* – w słowniku są one potraktowane jako synonimy, zaś w swoich publikacjach Komisja traktuje je jako odnoszące się do różnych regionów.

M. Zych przypomniał, że obie nazwy zostały przyjęte na 18. posiedzeniu Komisji (7 października 2004 roku) jako nazwy dwóch różnych regionów. Natomiast na 57. posiedzeniu (26 stycznia 2011 roku) wrócono do tych nazw i dyskutowano, czy są one synonimami – przy opracowywaniu wykazu egzonimów Komitet Redakcyjny zaproponował, aby *Czarna Afryka* była egzonimem wariantowym dla *Afryka Subsaharyjska*, argumentując to tym, że według większości źródeł oba terminy są synonimami odnoszącymi się do tego samego obszaru. Wówczas Komisja przy 6 głosach za, 5 przeciw i 5 wstrzymujących się postanowiła pozostawić te nazwy, jako nazwy dwóch osobnych obiektów.

W trakcie dyskusji zwrócono uwagę, że obie nazwy są używane w nieco odmiennym kontekście, przy czym obecnie dominuje stosowanie nazwy *Afryka Subsaharyjska*. Natomiast w przypadku zasięgu geograficznego tych obiektów, to obie nazwy odnoszą się do tego samego obszaru, jednak niejednolicie delimitowanego – jego północną granicą może być Sahara, Sahel (w obu przypadkach jest to granica naturalna) lub północna granica państw leżących w Sahelu (Mauretanii, Mali, Nigru, Czadu i Sudanu). W trakcie dyskusji pojawiały się głosy, aby zachować dotychczasowe rozróżnienie obu nazw, aby skasować nazwę *Czarna Afryka* oraz, aby uznać, że są to nazwy wariantywne odnoszące się do tego samego obiektu. Ostatecznie Komisja przyjęła tę ostatnią propozycję: uznano, że w wykazie będzie jeden obiekt z nazwą główną *Afryka Subsaharyjska* i nazwą wariantową *Czarna Afryka*; za tym rozwiązaniem opowiedziało się 13 osób, 2 były przeciw, 1 wstrzymała się od głosu.

Kolejną nazwą pozostawioną do wyjaśnienia były *Andy Patagońskie*. KSNG dla tych gór zaleca tylko nazwę *Kordyliera Patagońska*. W wykazie „Polskie nazwy geograficzne świata” z 1994 roku podane były trzy nazwy wariantowe: *Kordyliera Patagońska*, *Andy Patagońskie* i *Andy Południowochilijskie*. Nazwy *Andy Patagońskie* i *Andy Południowochilijskie* zostały skasowane na 14. posiedzeniu (29 października 2003 roku), pozostawiono wówczas tylko egzonim *Kordyliera Patagońska*. W trakcie dyskusji zauważono, że po hiszpańsku w Argentynie i Chile używane są wymiennie nazwy *Cordillera Patagónica* i *Andes Patagónicos*, zaś ich dwa polskie odpowiedniki – *Kordyliera Patagońska* i *Andy Patagońskie* – używane są w wielu publikacjach (np. Encyklopedia PWN podaje jako nazwę główną *Andy Patagońskie*, a nazwę *Kordyliera Patagońska* jako wariantową). W wyniku tej dyskusji Komisja postanowiła przywrócić nazwę *Andy Patagońskie*, jako egzonim wariantowy dla nazwy *Kordyliera Patagońska* (16 głosów za, 0 przeciw, 1 wstrzymujący się).

Trzecią z dyskutowanych nazw była *Australazja*. Region ten nie jest wymieniany w dotychczasowych wykazach Komisji. W trakcie dyskusji zwrócono uwagę, że nazwa ta nie jest w języku polskim zbyt często używana, angielski termin *Australasia* jest natomiast często stosowany w zagranicznych publikacjach anglojęzycznych. Zwrócono uwagę, że nie jest to region precyzyjnie ustalony i jest delimitowany na najróżniejsze sposoby – w największym znaczeniu obejmuje jedynie Australię i Nową Zelandię, a w najszerszym Australię, całą Oceanię i Archipelag Malajski (Archipelag Sundajski wraz z Filipinami), ponadto jest wiele różnych delimitacji pośrednich (np. Australia, Nowa Zelandia i Melanezja; Australia i Oceania bez Hawajów i Wyspy Wielkanocnej; Australia, Oceania i Archipelag Sundajski; Australia, Oceania i wschodni Archipelag Sundajski itd.). Zwrócono uwagę, że termin ten rzadko stosowany jest w polskich publikacjach, nie jest stosowany w geologii i geomorfo-

logii, zaś w podziale zoogeograficznym po polsku stosuje się określenie *kraina australijska*, pomimo że po angielsku to *Australasian realm*. Pojawiły się głosy, że ze względu na rzadkość stosowania i niedookreślony zasięg nie ma potrzeby standaryzowania egzonimu. Z drugiej strony argumentowano, że nazwa jednak jest używana i znana, o czym świadczy m.in. uwzględnienie w słowniku ortograficznym, zatem z tego powodu warto ją zestandaryzować. W głosowaniu kończącym dyskusję za przyjęciem egzonimu **Australazja** opowiedziało się 12 osób, 2 były przeciw, a 3 wstrzymały się od głosu. Jednocześnie uznano, że w wykazach Komisji termin ten odnosić się będzie do najszerszego zasięgu. Ponadto ustalono, że przymiotnikiem od tej nazwy jest *australazyjski*, a nie *australazjatycki*.

Następnie kontynuowano omawianie poszczególnych nazw:

- *Capsa* – nazwa historyczna, miejscowość znana w kontekście historycznym, nazwa współczesna w słowniku może być pominięta;
- *Casablanca* i nazwa równorzędna *Casablanka* – Komisja zaleca tylko nazwę *Casablanca*, nazwę *Casablanka* Komisja uznaje za niepoprawną (częściowe spolszczenie), która powinna być pominięta w słowniku;
- *Masyw Centralny* – według słownika to nazwa wyżyny, jednak są to góry, a nie wyżyna;
- *Półwysep Chalcydycki* i *Chalkidiki* – *Chalkidiki* do grecka nazwa (w polskiej transkrypcji) Półwyspu Chalcydyckiego – KSNG nie zaleca tej nazwy jako polskiego egzonimu, ponadto przymiotnik *chalcydycki* nie jest od nazwy *Chalkidiki*, tylko od nazwy *Chalcyda* (obecnie *Chalkida*);
- *Champs Élysées* i *Pola Elizejskie* – hasła powinny być powiązane ze sobą (obecnie nie są), przy czym zalecaną powinna być tylko nazwa *Pola Elizejskie*;
- *Changaj* – Komisja zaleca dwie nazwy *Changaj* i *Góry Changajskie*, w słowniku powinny być wymienione obie;
- *Chania* i nazwa równorzędna *Kanea* – Komisja zaleca tylko nazwę *Chania*, nazwa *Kanea* to forma historyczna i nie powinna być oznaczona jako równorzędna;
- *Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny* – oficjalna nazwa jednostki w 2003 r. została zmieniona na *Chanty-Mansyjski Okręg Autonomiczny – Jugra* i ta nowa forma powinna być odnotowana w słowniku;
- *Cheronea* i nazwa równorzędna *Cheroneja* – Komisja zaleca tylko nazwę *Cheronea*, nazwa *Cheroneja* to forma archaiczna i powinna być pominięta w słowniku;
- *Chersones* – Komisja zaleca, jako wariantowy, także egzonim *Chersones Taurydzki*, uznano jednak, że w słowniku ortograficznym może być on pominięty;
- *Chociebuż* (forma zalecana) i *Cottbus* – uznano, że zastosowane w słowniku odesłanie od endonimu niemieckiego do egzonimu jest poprawne;
- *Clydesdale* – okręg o takiej nazwie istniał w Szkocji w latach 1975-96, jednak nazwę taką nosi także tradycyjny region, od którego nazwana jest rasa koni pociągowych, w związku z tym uznano, że wymienienie tej nazwy w słowniku jest uzasadnione;
- *Columbia* – dla jednostki administracyjnej w USA Komisja zaleca wyłącznie nazwę *Dystrykt Kolumbii*, nazwa *Columbia* nie jest stosowana nawet po angielsku;
- *Cotonou* – Komisja zaleca dla stolicy Beninu egzonim *Kotonu*, który został pominięty w słowniku;

- *Cylicyjskie Wrota* – Komisja zaleca zapis *Wrota Cylicyjskie* i taki powinien być w słowniku;
- *Cymlański Zbiornik Wodny* – Komisja zaleca zapis *Zbiornik Cymlański* i taki powinien być w słowniku;
- przy haśle *Czad* podane zostały przymiotniki *czadyjski* i *czadzki* – zgodnie z ustaleniami Zespołu Ortograficzno-Onomastycznego RJP jedynym przymiotnikiem jest *czadyjski*;
- *Czarnogóra* i *Montenegro* – Komisja nie zaleca używania nazwy *Montenegro*.

Ze względu na brak czasu dokończenie omawiania nazw geograficznych zawartych w *Wielkim słowniku ortograficznym PWN z zasadami pisowni i interpunkcji* odłożono na kolejne posiedzenie.

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
Maciej Zych